

Retroperitoneal Kitlelerde Bilgisayarlı Tomografi'nin Yeri

Role of computerised tomography in retroperitoneal mass lesions

Muzaffer BAŞAK, Ömür CAN, Gülin ÖZEKİCİ, A. Cevri YILDIZ

Şişli Etfal Hastanesi, I. Radyoloji Kliniği

ÖZET

Bu çalışmamızda retroperitoneal kitle velveya tutulumu şüphesi olan 32 olguda Bilgisayarlı Tomografi ile inceleme yapılarak retroperitoneal kitlelerle Bilgisayarlı Tomografi'nin yeri araştırılmıştır.

Bu amaçla histopatolojik tanı almış 32 olguda BT bulguları ile histopatolojik bulgular arasındaki korelasyon değerlendirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Retroperitoneal kitle, BT

SUMMARY

In this study we aimed to show the value of computed tomography in detecting retroperitoneal masses.

32 patients were evaluated by CT. Histopathological diagnosis and CT findings of the patients were compared showing the diagnostic features of the lesions.

KEY WORDS: Retroperitoneal masses, CT

GİRİŞ

Retroperitoneal kitlelerin tespit, tanı ve tedavi sonrası takibinde, nükslerde, yayılımların kontrolunda BT önemli bir yere sahiptir.

BT, kitlenin konturu, dansitesi, heterojenite, gaz veya kalsifikasyon içermesi gibi özelliklerini oldukça iyi bir şekilde gösterebilmektedir. Ayrıca retroperitoneal vücut bölümlerinin anatomisi ve birbirleri ile olan ilişkilerini ortaya koymada BT'nin bir işlevi vardır.

Bu tür kitlelerden; lenfomalarda BT'nin lenfadenopatiyi saptamadaki sensitivitesi yüksektir. Retroperitoneal lenfadenomegali araştırmasında BT temel yöntemdir. Absenin patognomonik bulgusu olan havanın ve tümöral süreçlerin kalsifikasyon komponentlerinin seçilmesi BT ile daha duyarlı olarak yapılır. Psoas lezyonlarında temel yöntem BT'dir. Akut hematomlarda da BT daha değerli bilgiler verir. Retro-

peritoneal kitlelerin, metastazların erken saptanması ile malign süreçlerin grade tayinlerinin iyi yapılması, tedavi yönünün tayini ve tedavi sonrası takiplerinin yapılması gibi durumlarda BT oldukça değerli bir görüntüleme yöntemidir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Eylül 1995-Temmuz 1996 tarihleri arasında Şişli Etfal Hastanesi I. Radyoloji Kliniğine başvuran yaşları 5-87 arasında değişen ve retroperitoneal kitlesi bulunan 16'sı erkek, 16'sı kadın olmak üzere 32 hasta çalışma grubumuzda yer aldı.

Bu hastaların retroperitoneal kitle kaynağını tespit etmek amacı ile BT inceleme yapıldı. İnceleme kontrastsız-kontrastlı olarak yapıldı.

Tetkiklerde Hitachi W 950 SR helical BT cihazı kullanılmıştır. Kesitler aksiyel planda, 8-10 mm kesit kalınlığında alınmıştır. Gerektiğinde daha ince kolimasyonlar kullanılmıştır.

BULGULAR

Yaşları 5-87 arasında değişen ve retroperitoneal kitlesi bulunan 32 hastada yapılan incelemeler sonucunda histopatolojik tanıların yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Yazışma Adresi:

Dr. Muzaffer Başak
Şişli Etfal Hastanesi / I. Radyoloji Kliniği

Tablo 1: Retroperitoneal kitlelerde yaş gruplarına göre histopatolojik tanıların dağılımı.

0-10 YAŞ GRUBU			
ADI SOYADI	YAŞ	CİNSİYET	HİSTOPATOLOJİ
MURAT KAÇAR	1988	E	Abse
SERKAN ASLANTEPE	1987	E	Nöroblastom
GÜNAY ALTUN	1990	E	Nöroblastom
FULYA HAMZA	1990	K	Perirenal hematom

11-20 YAŞ GRUBU
Olgu saptanmadı.

21-30 YAŞ GRUBU			
ADI SOYADI	YAŞ	CİNSİYET	HİSTOPATOLOJİ
SERİNGÜL ALTUĞ	1965	K	POTT
İSMET SANCAKLI	1966	E	Testis tm. met. LAP

31-40 YAŞ GRUBU

ADI SOYADI	YAŞ	CİNSİYET	HİSTOPATOLOJİ
KADRİYE ŞAHİN	1960	K	Surrenal kist hidatik
İSTİFA ÇELİK	1956	E	POTT
BEYTULLAH ÇÖL	1958	E	Testis tm. met. LAP
FATMA ÖLÇER	1963	K	Renal kist hidatik
ŞENNUR FİDAN	1962	K	Üreter tm.
AYDIN PEKDEMİR	1964	E	Abse
İPEK KORKUT	1957	K	Hipernefrom

41-50 YAŞ GRUBU

ADI SOYADI	YAŞ	CİNSİYET	HİSTOPATOLOJİ
NİHAT GÜLCÜLER	1953	E	AC Ca. Surrenal met.
ALİ KAYA	1948	E	POTT
AYHAN KIZILAY	1950	E	Liposarkom
İLHAN ALTUN	1947	E	Pankreas tm.
GÜLSÜM ERDOĞMUŞ	1952	K	Rektum Ca Surrenal met
İBRAHİM ALTIN	1945	E	Renal Cell Ca.

51-60 YAŞ GRUBU

ADI SOYADI	YAŞ	CİNSİYET	HİSTOPATOLOJİ
SABRİ ÖZCAN	1943	E	AC. Ca. Surrenal met.
TALİP ÇAPUR	1938	E	Liposarkom
MÜNEVVER YAVUZ	1937	K	Malign Histiositoz
HEDİYE SAĞIR	1939	K	Surr. psödokist
FATMA AKKAYA	1940	K	Rectum Ca. Surrenal met

61-70 YAŞ GRUBU

ADI SOYADI	YAŞ	CİNSİYET	HİSTOPATOLOJİ
PERİHAN TERİK	1928	K	Kolon Ca. met.
GÖNÜL YALÇINKAYALAR	1934	K	Surrenal psödokist
ZÜHRE KASALI	1932	K	Malign melanom
HÜSEYİN ERGEN	1933	E	Surrenal tm.
OSMAN ÇAKIR	1929	E	Leiomyosarkom

71-80 YAŞ GRUBU

ADI SOYADI	YAŞ	CİNSİYET	HİSTOPATOLOJİ
HAVVA YURDANUR	1919	K	Liposarkom
HATİCE AYDIN	1924	K	Liposarkom

81-90 YAŞ GRUBU

ADI SOYADI	YAŞ	CİNSİYET	HİSTOPATOLOJİ
HAVVA YURDAÜN	1908	K	Liposarkom

Primer retroperitoneal tümörü olan 10 olgumuzda 5'i liposarkom, 2'si leiomyosarkom, 2'si nöroblastom ve 1'i de malign histiositoz olarak bulunmuştur.

Böbrek kitlesi olan 5 olgudan 2'sinde tümöral kitle, 1'inde abse, 1'inde hematom, 1'inde kist hidatik tesbit edilmiştir.

Surrenal kitlesi olan 7 olgudan 2'si akciğer, 1'i rektum Ca metastazı, 1'i basit kist, 1'i psödokist, 1'i kist hidatik, 1'i de primer tümöral oluşum idi.

Retroperitoneal fibrozisin belirgin olduğu olguda, üreter ve pankreas tümörü; geniş retroperitoneal metastazı olan 9 olguda 2 böbrek tümörü, 2 kolon tümörü, 2 testis tümörü ve 1 malign melanom; psoas kasını infiltrate eden paravertebral alandan başlayan 2 olguda Pott saptandı.

Olgularımız içinde önceliği 10 hasta ile primer retroperitoneal tümörler oldu. Bunu 9 hasta ile metastazlar izledi.

Yaş gruplarına göre retroperitoneal kitleleri sınıflandırdığımızda erken yaş gruplarında, nöroblastom, pott, abse, hematoma, orta yaş gruplarında tümör ve metastazların, ileri yaş gruplarında ise primer tümörlerin sık olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA

Retroperitoneal kitle araştırmasında ve incelemesinde US, BT, MR kullanılabilir. Bunlar içinde BT'nin ayrı bir önemi vardır. Örneğin US ile gaz, gaita interpozisyonu, obesite nedeniyle izleyemediğimiz bölgeler BT ile daha rahat incelenebilir. MR ile saptamadığımız lenfadenopatiler BT'de izlenebilir. MR'da kalsifikasyonlar, absenin patognomonik bulgusu olan hava seçilemeyebilir.

Perirenal kompartman lezyonlarından biri perirenal abselerdir. Burada perirenal kompartman eksuda ile dolar ve etraf yağlı dokular bozulur. Gaz oluşturan bakteriler işe karışırsa gaz baloncukları görülür. Akut hemorajik, nekrotizan pankreatitte ise bu bölgede yağlı doku nekrozu ve kazeöz eksuda birikimi olur. En önemli belirti bütün perirenal yağlı alanların belirgin hale gelmesidir. Bizim perirenal alanı infiltr etmiş iki abse olgusunun ikisinde bir alanda kalmayarak diğer kompartmanları ve iliopsoas kasını da tutmuştu. Bir olgumuzda gaz habbecikleri izlenmedi. Birinde kazeöz doku ve kalsifikasyonlar izlenmesi, paravertabral yumuşak doku içermesi olgunun tbc lehine değerlendirilmesini sağladı.

Solid perirenal lezyonların en önemlileri böbrek malignensileridir. Ayrıca organize fibröz hematoma ve abse formasyonları da görülür. Bizim histopatolojik tanısı liposarkom olan 5, nöroblastom olan 2, hipernefroid olan 2, leiomyosarkom olan 2, malign melanom metastazı olan bir hastamızda perirenal alan tutulumları solid karakter göstermekte idi.

Olgularımızın içinde 7 tane sürrenal lezyonu vardı. Bunların 2 tanesi akciğer Ca metastazı, 3 tanesi kist ve 1 tanesi de primer Ca idi. Bu primer olguda sürrenal yaklaşık 10x12 cm boyutlarında heterojen dansite gösteren lezyonla birlikte akciğerde coin lezyon görülmesi nedeniyle yapılan biopsi sonucu anaplazi gösteren solid karsinom şeklinde idi. Üç kist olgumuzun biri basit kist, biri psodokist ve diğeri de kist hidatik idi. Literatürde sürrenal kist hidatik oldukça nadirdir. Zabola Egurra JA ve ark. Şubat 1992'de primer retroperitoneal kist hidatik vakası bildirmişlerdir.

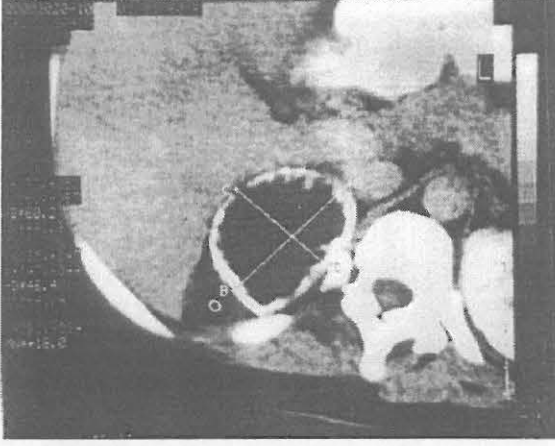
Olgularımızdan özellikle 2 tanesi retroperitoneal fibrozis için patognomonik özellikler gösteriyordu. Mulligan SA; Holley HC ve ark. 5 olgu üzerinde MR ile destekleyerek ve biopsi ile kesinleştirerek karakteristik özelliklerini verdikleri ureter ve büyük damarlardaki değişikliklerin tüm bulguları olgularımızda vardı. Retroperitoneal fibrozis bulguları veren 2 olgumuzun 1'i pankreas tümörü, diğeri ise ureter tümörü idi.

Olgularımızın 1 tanesinde sağ böbrek üstünden başlayarak tüm retroperitoneal mesafeleri dolduran hipodens kitle izlenmekteydi. BT altında yapılan biopsi sonucu malign melanom metastazı olarak geldi. Ramadan E, Mittelman M. ve arkadaşlarının Mayıs 1992'de bildirdiği 2 malign melanom olgusunun primeri ince barsak idi. Bizim olgumuzda biopsi sonucundan sonra hastanın 1 yıl önce göz kapağında nevus aldirdığı ortaya çıktı.

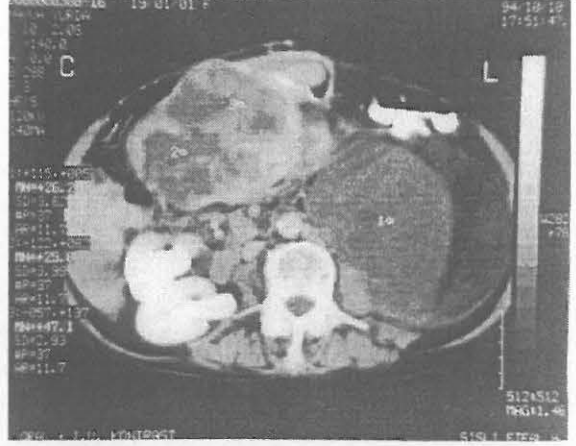
Primer retroperitoneal tümörü olan 10 olgumuzun 5 tanesi liposarkom, 2 tanesi leiomyosarkom, 2 tanesi nöroblastom ve 1 tanesi malign histiositoz tanısını aldı. Yamaguchi T., Suzuki H. ve arkadaşlarının bildirdiği gibi retroperitoneal liposarkomların %13.8'i mikst tipleridir. Primer retroperitoneal tümörlerin %10-20'si liposarkom olarak literatürde belirtilmiştir. Bizim olgularımızda liposarkom oranı %50'dir. Leiomyosarkom olgularının ikisinde de içinde nekrotik materyal içeren geniş retroperitoneal kitle mevcuttu. Hartman DS, Hayes WS ve arkadaşları Kasım 1992'deki araştırmalarında retroperitoneal leiomyosarkomların 3 büyük patern gösterdikleri bildirmişlerdir. Bunlar; extralüminal (%62), intralüminal (%5), extra ve intralüminal (%33) paternlerdir. Bizim olgularımızdan biri extra ve intralüminal diğeri extralüminal idi.

Son yıllarda literatürde retroperitoneal malignensilerden radyolojik olarak ayrılamayan soliter retroperitoneal kitleler olarak görülen angiofolliküler dev lenf nodu hiperplazisi olarak söylenen Castleman hastalığından söz edilmekte olup, yine literatürde rastladığımız retroperitoneal kitleler arasında düşünülmelidir (1, 2, 3, 4, 5, 6).

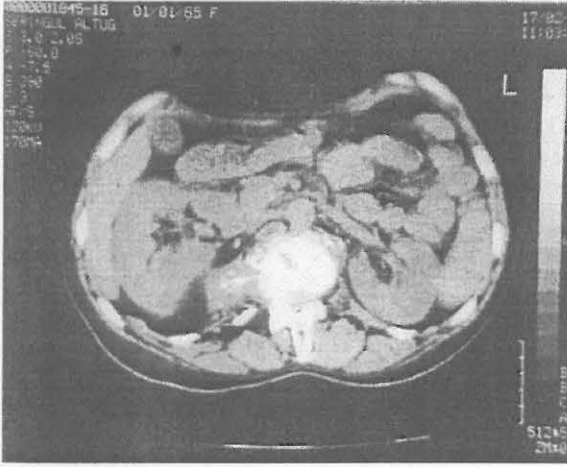
Resim 1: Surrenal kist hitadik



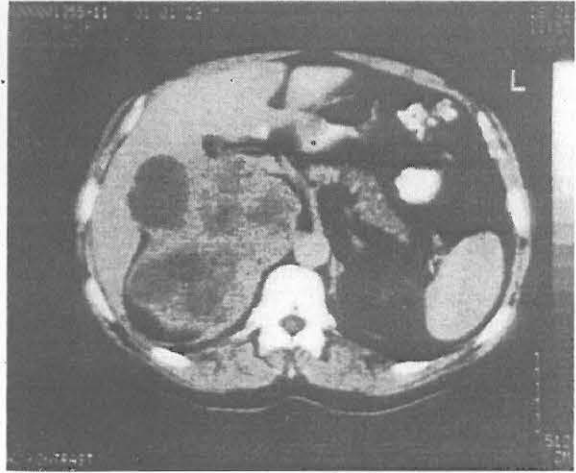
Resim 4: Liposarkom



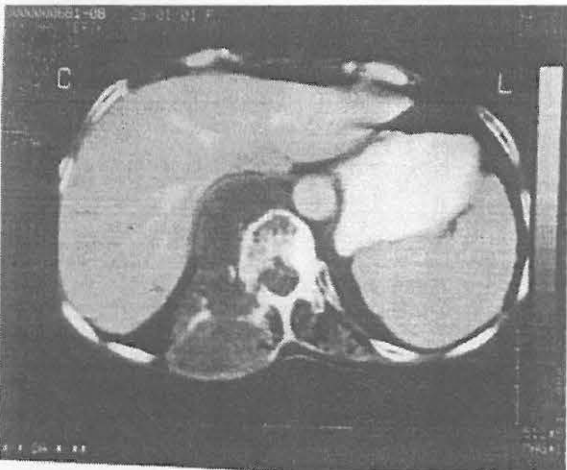
Resim 2: POTT Absesi



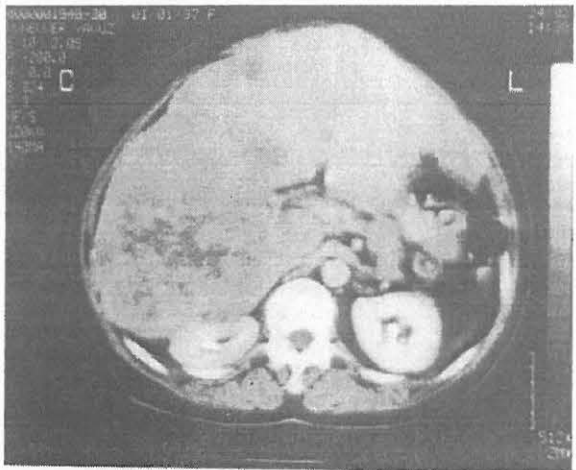
Resim 5: Leimiyosarkom



Resim 3: Kolon Ca metastazi



Resim 6: Malign histiositoz



KAYNAKLAR

- 1 Bapat KC, Malde HM, Pandit AA, et al: Solitary retroperitoneal angiofollicular Iymph node hyperplasia. J Postgrad Med Apr-Jun 1992, 38: 90-94.
- 2 Burke GJ, Wei J: Retroperitoneal mass and anemia in an adolescent. Invest Radiol Sep 1992; 27: 748-750.
- 3 Karlins NL, Marmolya G, Miron S: Unusual liver variant mimicking a retroperitoneal mass. Clin Nucl Med Aug 1990; 15: 560-561.
- 4 NgSH, KoSF, Wong HF et al: Retroperitoneal Castleman's disease: report of two cases. J Formas Med Assoc May 1993; 92: 482-484.
- 5 Takihara H, Yamakawa G, Baba Y, et al: Castleman disease. Unusual retroperitoneal location indistinguishable from malignant tumor in preoperative angiographic appearance. Urulogy Feb 1993; 41: 162-164.
- 6 Vassilopoulos PP, Apostolikas NG, Papajaglou I et al: Ectopic spleen in the retroperitoneum. Case report. Acta Chir Scand. Sep. 1990; 156: 655-658.
- 7 Blomlie V, Lien HH, Fossa SD et al: CT primary malignant germ cell tumors of the retroperitoneum Acta Radiol, Mar 1991; 32 (2) p. 1558.